

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 26.9.2014
COM(2014) 604 final

SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU IN SVETU

**Pomagati nacionalnim organom v boju proti zlorabam pravice do prostega gibanja:
Priročnik o reševanju problematike domnevnih navideznih sklenitev zakonske zveze
med državljani EU in državljani tretjih držav v okviru prava EU o prostem gibanju
državljanov EU**

{SWD(2014) 284 final}

I. Uvod

Pravica do prostega gibanja in prebivanja v Evropski uniji je ena od štirih temeljnih svoboščin, predpisanih z zakonodajo EU, in temelj evropskega povezovanja. Spodbujanje in krepitev te pravice je temeljni cilj Evropske unije.

Evropska unija in njene države članice priznavajo pomen **zagotavljanja varstva družinskega življenja, s čimer naj bi odpravili ovire za uresničevanje temeljne svobode gibanja.** Če državljani EU ne bi imeli pravice do normalnega družinskega življenja v državi članici gostiteljici, bi bila ta njihova temeljna svoboščina resno ogrožena.

Mobilne državljane EU, ki se dejansko zanašajo na zakonodajo EU, v celoti varujejo pravni akti EU. Vendar tudi na tem področju (tako kot na vsakem pravnem področju) obstajajo primeri oseb, ki lahko poskušajo zlorabiti svobodo gibanja, v prizadevanju, da bi obšle nacionalna pravila o priseljevanju. Zloraba pravice do prostega gibanja ogroža to temeljno pravico državljanov EU. Učinkovito obvladovanje takšnih zlorab je zato bistvenega pomena za zagotavljanje uresničevanja te pravice.

Svet za pravosodje in notranje zadeve je na svoji seji 26. in 27. aprila 2012 sprejel načrt z naslovom „Ukrepanje EU v zvezi z migracijskimi pritiski – strateški odziv“, ki se nanaša na navidezne sklenitve zakonske zveze kot sredstvo za omogočanje nezakonitega vstopa in prebivanja državljanov tretjih držav v EU. V načrtu je navedenih več ukrepov, ki jih morajo sprejeti Komisija in/ali države članice, da bi izboljšale razumevanje o zlorabi pravic do prostega gibanja, ki jo zagrešijo državljani tretjih držav, in o organiziranem kriminalu, katerega cilj je omogočanje nezakonitega priseljevanja. Eden od teh ukrepov je tudi priprava **„priročnika za zakone iz preračunljivosti z okvirnimi merili, ki bodo v pomoč pri prepoznavanju navideznih zakonskih zvez“.**

V sporočilu z dne 25. novembra 2013 „Prosto gibanje državljanov EU in njihovih družinskih članov: pet konkretnih ukrepov“¹ je Komisija pojasnila vsebino pravic in obveznosti državljanov EU v skladu s pravili EU o prostem gibanju, poleg tega pa je določila tudi pet ukrepov, da bi nacionalnim organom pomagala pri učinkoviti uporabi teh pravil v praksi. Sporočilo je opozorilo, da **pravo EU vsebuje vrsto trdnih jamstev**, ki državam članicam pomagajo preprečevati zlorabe. Eden od konkretnih ukrepov **v pomoč organom pri zagotavljanju teh jamstev, tako da se v celoti izkoristi njihov potencial**, je bila priprava **priročnika o problematiki navideznih sklenitev zakonske zveze**, in sicer v sodelovanju z državami članicami.

V odgovor na zgoraj navedeno prošnjo držav članic in v tesnem sodelovanju z njimi so zato službe Komisije pripravile priročnik o problematiki navideznih sklenitev zakonske zveze med državljani EU in državljani tretjih držav v okviru prava EU o prostem gibanju državljanov EU. Priročnik je priložen temu sporočilu kot delovni dokument služb Komisije. Namen priročnika je pomagati nacionalnim organom, da učinkoviteje obravnavajo posamezne primere zlorab pravice do prostega gibanja v obliki navideznih sklenitev zakonske zveze, ne da bi pri tem ogrozili temeljni cilj zagotavljanja in lajšanja prostega gibanja državljanov EU in njihovih družinskih članov, ki pravo EU uporabljajo v dobri veri.

¹ COM(2013) 837 final - <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013DC0837&rid=1>.

Podatki, ki so jih predložile države članice o nedavno odkritih primerih navideznih sklenitev zakonske zveze med državljanom tretjih držav in državljanom EU, ki uresničujejo svojo pravico do prostega gibanja v EU, kažejo, da ta pojav obstaja, vendar se po razširjenosti v posameznih državah članicah občutno razlikuje². Kljub maloštevilnim primerom je vpletenost mrež organiziranega kriminala zaskrbljujoča (kot je ugotovljeno v novejših poročilih Evropa).

Pravni okvir na ravni EU in na mednarodni ravni, ki bi ga morali nacionalni organi upoštevati v boju proti zlorabam, obsega pravila EU o prostem gibanju državljanov EU in njihovih družinskih članov, pravicah in jamstvih iz Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter drugih relevantnih mednarodnih pravnih aktov, kot je Evropska konvencija o človekovih pravicah.

Poleg smernic za države članice o tem, kako se boriti proti zlorabi v obliki navideznih sklenitev zakonske zveze, iz sporočila Komisije z dne 2. julija 2009 o smernicah za boljši prenos Direktive 2004/38/ES³ (v nadaljnjem besedilu: *Smernice Komisije 2009*) ta priročnik podrobno razlaga ta pravni okvir. Pojasnjuje, kaj uporaba teh pravil pomeni v praksi, ter nacionalnim organom nudi operativne smernice v pomoč pri učinkovitem odkrivanju in preiskovanju domnevnih primerov navideznih sklenitev zakonske zveze. Upoštevanje navedb in informacij iz priročnika bi moralo zagotoviti, da prakse pristojnih nacionalnih organov temeljijo na istih pravnih in dejanskih merilih znotraj Unije, in prispevati k skladnosti z zakonodajo EU.

Priročnik ni pravno zavezujoč ali izčrpen. Ne posega v veljavno zakonodajo EU in njen prihodnji razvoj. Prav tako ne posega v uradno razlago zakonodaje EU, ki jo lahko poda Sodišče Evropske unije.

To sporočilo povzema glavne vsebine priročnika, ki so predstavljene v štirih oddelkih: „Uvod“, „Opredelitve pojmov“, „Veljavni pravni okvir“ in „Operativni ukrepi v okviru nacionalnih pristojnosti“.

II. Glavne vsebine priročnika

1. Oddelek „Uvod“

Ta oddelek pojasnjuje, da priročnik obravnava le primere navidezne sklenitve zakonske zveze med državljanom EU in državljanom tretje države, v katerih državljan EU uresničuje svojo pravico do prostega gibanja, tako da prebiva v drugi državi članici. Zato zakonske zveze med državljanom EU ne spadajo na področje uporabe priročnika. V priročniku je tudi jasno navedeno, da morajo vsi ukrepi, ki jih sprejmejo nacionalni organi, da bi preprečili zlorabe, v celoti spoštovati temeljna pravila in načela prava EU ter da je pravica do prostega gibanja temeljno pravilo, od katerega se lahko le izjemoma odstopi v posameznih primerih, če to upravičuje dokazana zloraba.

2. Oddelek „Opredelitve pojmov“

² V sporočilu „Prosto gibanje državljanov EU in njihovih družinskih članov: pet konkretnih ukrepov“ (navedenem v točki 3.1 zgoraj).

³ COM(2009) 313 final.

Usmeritve priročnika se osredotočajo na navidezno sklenitev zakonske zveze v smislu Direktive 2004/38/ES⁴ (v nadaljnjem besedilu: *Direktiva*) kot na zakonsko zvezo, sklenjeno z izključnim namenom uživanja pravice do prostega gibanja in prebivanja na podlagi Direktive, do česar oseba sicer ne bi bila upravičena. V skladu s členom 35 Direktive lahko države članice v primeru zlorabe pravic ali prevare (kot je navidezna sklenitev zakonske zveze) sprejmejo potrebne ukrepe za zavrnitev podelitve, prenehanje ali preklic katere koli pravice, ki jo podeljuje ta direktiva. Smernice Komisije 2009 pojasnjujejo pojma zlorabe in navidezne sklenitve zakonske zveze za namene pravil EU o prostem gibanju.

V priročniku je podrobno predstavljen pomen bistvenih elementov teh dveh pojmov, podani pa so tudi dodatni indici za razločevanje med praviimi in navidezno sklenjenimi zakonskimi zvezami. Priročnik tako opisuje glavne značilnosti različnih oblik i) pravih zakonskih zvez, ki se včasih neupravičeno štejejo za navidezno sklenjene zakonske zveze (*npr. dogovorjene zakonske zveze, zakonske zveze, sklenjene po pooblaščenju, ali zakonske zveze, sklenjene na konzulatu*), in ii) nepravih zakonskih zvez (*npr. zakonske zveze, sklenjene navidezno, s prevaro ali pod prisilo, ali lažne zakonske zveze*). Priročnik se poleg tega sklicuje tudi na pravila EU, ki se uporabijo, kadar je sestavni del navidezno sklenjenih zakonskih zvez trgovina z ljudmi⁵.

3. Oddelek „Veljavni pravni okvir“

Priročnik vsebuje splošno predstavitev pravil, ki jih morajo nacionalni organi upoštevati pri sprejemanju ukrepov za preprečevanje ali odpravo zlorab (zlasti pravil EU o prostem gibanju in temeljnih pravicah), in ponazarja, kaj ta pravila pomenijo v praksi.

3.1 Pravila in načela EU o prostem gibanju državljanov EU

V zvezi s členom 35 Direktive, ki določa, da mora biti vsak ukrep, sprejet za zavrnitev podelitve, prenehanje ali preklic pravic, ki jih podeljuje Direktiva, v primeru navidezne sklenitve zakonske zveze „sorazmeren in zavezan postopkovnim jamstvom, predvidenim v členih 30 in 31 Direktive“, priročnik podrobno opisuje, kako naj se uporablja splošno načelo EU o sorazmernosti v okviru zadevnih odločitev. Prav tako je v priročniku poudarjeno, da se potreba po zagotovitvi, da vsak tak ukrep spoštuje materialno jamstvo sorazmernosti, kot je izraženo v členu 35 Direktive, odraža tudi v postopkovnih jamstvih, ki se uporabljajo za takšne ukrepe in so predvidena v členih 30 in 31 Direktive.

3.2 Širši okvir evropskega in mednarodnega prava

Priročnik opozarja na temeljne pravice, zapisane v pravnih aktih evropskega in mednarodnega prava, ki jih je treba upoštevati v primeru odkritja primerov navidezno sklenjenih zakonskih zvez, njihovega preiskovanja in sankcioniranja. Zlasti pomembne so pravica sklepanja zakonske zveze, pravica do spoštovanja zasebnega in družinskega življenja ter pravice otroka, poleg tega pa tudi prepoved diskriminacije, pravica do učinkovitega pravnega sredstva in pravica do obrambe, kot so določene v Listini Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljnjem besedilu: *Listina*).

⁴ Uvodna izjava št. 28 Direktive 2004/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic (UL L 158, 30.4.2004, str. 77).

⁵ Direktiva 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev – <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:101:0001:0011:SL:PDF>.

Ker bi morala biti pomen in področje uporabe pravic iz Listine, ki ustrezajo pravicam iz Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: EKČP), enaka pomenu in področju uporabe, ki ju določa ta konvencija⁶, priročnik povzema glavne elemente ustreznih določb EKČP in s tem povezane sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice (v nadaljnjem besedilu: ESČP), da se zagotovijo smernice za njihovo razlago.

Kar zadeva *pravico sklepanja zakonske zveze in pravico ustvarjanja družine*, ki sta določeni v členu 9 Listine in členu 12 EKČP, je v priročniku navedeno, da ta člen nacionalnim organom sicer podeljuje diskrecijsko pravico glede urejanja uresničevanja pravice sklepanja zakonske zveze na nacionalni ravni, vendar so njihove možnosti omejene. Poleg tega je v priročniku predstavljena tudi relevantna sodna praksa ESČP⁷.

Kar zadeva *pravico do spoštovanja družinskega življenja*, ki je določena v členu 7 Listine in členu 8 EKČP, se priročnik sklicuje na sodno prakso ESČP⁸, s katero so določeni dejavniki, ki jih je treba upoštevati v zvezi z navidezno sklenitvijo zakonske zveze z namenom, da se oceni, ali se odločitev o omejitvi pravice do vstopa in prebivanja lahko šteje za potrebno v demokratični družbi ter sorazmerno z zakonitim ciljem, za katerega si prizadeva, ne da bi posegala v pravico do spoštovanja družinskega življenja.

V primerih, ko imajo navidezno sklenjene zakonske zveze posledice za otroke (v večini primerov iz predhodnih razmerij zakoncev), priročnik opozarja na potrebo po tem, da se ustrezno upoštevajo *pravice otrok* v skladu s členom 24 Listine in členom 8 EKČP, ki veljata tudi v tem primeru. Ker člen 24 Listine temelji na Konvenciji Združenih narodov o otrokovih pravicah, zlasti njenih členih 3, 9, 12 in 13, priročnik opozarja na več praktičnih nasvetov za njihovo uporabo, ki so navedeni v vodilnih načelih visokega komisarja ZN za begunce glede določanja interesa otrok iz maja 2008⁹. Določa zlasti, da je treba v primeru navidezno sklenjene zakonske zveze, kadar imata en ali oba zakonca starševsko odgovornost do otroka, koristi otroka dati zadostno težo pri odločanju, ali bi bilo treba osebo(-e) s starševsko odgovornostjo ločiti od otroka.

Priročnik prav tako opozarja, da otroci iz navidezno sklenjenih zakonskih zvez, ki so državljani države EU gostiteljice, uživajo dodatno zaščito v skladu z nacionalno in mednarodno zakonodajo, ki prepoveduje izgon lastnih državljanov ali, v izjemnih primerih, v skladu s sodno prakso Sodišča o državljanstvu Unije, če bi odstranitev starša, ki je državljan tretje države in je navidezno sklenil zakonsko zvezo, prisilila otroka, da zapusti državo EU gostiteljico¹⁰ ali EU kot celoto¹¹.

Poleg tega priročnik poudarja, da pri sprejemanju ukrepov za odpravo morebitnih zlorab, *nacionalni organi zadevnih oseb ne smejo izpostaviti poniževalnemu ravnanju ali diskriminaciji* na kakršni koli podlagi (na primer zaradi spola, rase, barve kože, etničnega ali socialnega porekla, genetskih značilnosti, jezika, narodnosti, vere ali prepričanja, političnega ali drugega mnenja, pripadnosti narodnostni manjšini, premoženja, rojstva, invalidnosti,

⁶ Člen 52(3) Listine; glej tudi Pojasnila k Listini (UL C 303/02, 14.12.2007) glede pomena in področja uporabe posameznih določb Listine v primerjavi z ustreznimi določbami EKČP.

⁷ Glej npr. odločitvi ESČP v zadevi *Sanders proti Franciji* (pritožba št. 31401/96) ter zadevi *Klip in Krüger proti Nizozemski* (pritožba št. 33257/96).

⁸ Sodba *Üner* proti Nizozemski (pritožba št. 46410/99).

⁹ <http://www.unhcr.org/4566b16b2.html>.

¹⁰ Člen 3 Protokola 4 h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

¹¹ Glej zlasti zadevi C-34/09, *Ruiz Zambrano*, in C-256/11, *Dereci*, ter združeni zadevi C-356/11 in C-357/11, *O. in S.*

starosti ali spolne usmerjenosti), saj bi takšni ukrepi kršili člen 4 Listine (*in člen 3 EKČP*) oziroma člen 21 Listine (*in morebiti člen 14 EKČP*).

3.3 *Trditveno in dokazno breme*

Priročnik opozarja, da morajo vsi ukrepi, ki jih sprejmejo nacionalni organi za preiskovanje suma primerov navidezne sklenitve zakonske zveze in za zbiranje dokazov, upoštevati bistvena postopkovna jamstva, ki jih določata nacionalna zakonodaja in zakonodaja EU. Preiskavo zakonske zveze je mogoče opraviti le, če obstaja utemeljen sum, da ni prava zakonska zveza. Čeprav tak utemeljen sum zadostuje kot podlaga za začetek preiskave, pa je po koncu preiskave (v kateri je bilo ugotovljeno, da gre za primer navidezne sklenitve zakonske zveze) uveljavljanje pravic na podlagi pravil o prostem gibanju mogoče odreči le, če so to v ustreznem postopku dokazali nacionalni organi v skladu z ustreznim dokaznim standardom¹².

Glede dokaznega bremena priročnik vsebuje dodatna pojasnila (poleg tistih iz Smernic Komisije 2009) o tem, kako se ta institut izvaja v praksi. Zlasti pojasnjuje, da dokazno breme nosijo nacionalni organi, zakonci pa praviloma ne morejo biti zavezani, da predložijo dokazila o tem, da njihova zakonska zveza ni primer zlorabe. Če pa nacionalni organi utemeljeno dvomijo v pristnost določene zakonske zveze, za kar imajo ustrezne dokaze (*kot so nasprotujoče si informacije, ki sta jih podala zakonca*), lahko zakonca pozovejo, naj predložita ustrezne dodatne dokumente ali dokaze.

Zakonca morata sodelovati z organi, o čemer bi ju bilo treba obvestiti. Če ne predložita dokazov, za katere se lahko razumno pričakuje, da bodo na voljo pravim parom in ki bi odpravili izražene pomisleke, ali če se celo odločita, da ne bosta predložila sploh nobenih dokazov, to ne more biti edini ali odločilni razlog za sklep, da je njuna zakonska zveza sklenjena navidežno. Vendar lahko organi to, skupaj z vsemi ostalimi relevantnimi okoliščinami, upoštevajo pri oceni narave zakonske zveze.

3.4 *Postopkovna jamstva*

Priročnik podrobno predstavlja postopkovna jamstva, ki jih morajo nacionalni organi v skladu s členom 35 Direktive upoštevati pri sprejemanju vseh odločitev, ki lahko omejujejo pravico do prostega gibanja, ki temelji na obstoju navidežno sklenjene zakonske zveze, in sicer tistih, določenih v členih 30 in 31 Direktive, ki urejajo zlasti vprašanja v zvezi s prigrasitvijo takšnih odločitev in njihovo sodno presojo. Poleg tega opozarja, da je treba jamstva iz Direktive umestiti tudi v okvir drugih temeljnih pravic, kot sta pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča ter pravica do obrambe (*člen 47 oziroma člen 48 Listine*).

4. **Oddenek „Operativni ukrepi v okviru nacionalnih pristojnosti“**

V tem oddelku priročnik opisuje operativne prakse, izluščene iz praks držav članic, kar bo v pomoč nacionalnim organom pri učinkovitem odkrivanju in preiskovanju primerov domnevnih navideznih sklenitev zakonske zveze. Zagotavlja nabor orodij, ki naj bi državam članicam omogočil, da uvedejo ustrezne operativne programe, prilagojene njihovim posebnim potrebam in razpoložljivim virom, ne da bi bil mišljen kot načrt za vse preiskovalne vzorce in procese.

¹² Dokazni standard, ki se uporabi, je odvisen od tega, ali se zloraba preganja na podlagi kazenskega prava, prava priseljevanja, upravnega ali civilnega statusnega prava.

4.1 Indici o možni zlorabi, ki so lahko podlaga za začetek preiskave

Kar zadeva morebiten povod za preiskavo, priročnik podrobno razlaga Smernice Komisije 2009, kot tudi Resolucijo Sveta o ukrepih, ki jih je treba sprejeti za boj proti navidezno sklenjanju zakonskih zvez z dne 4. decembra 1997,¹³ in sicer glede uporabe okvirnega merila „indici o zlorabi“ v zvezi z ravnanjem, ki se razumno pogosteje pričakuje od parov kršiteljev, kot pa od pravih parov. Pojem „indici o zlorabi“, ki se uporablja za namene tega priročnika, je treba razumeti v smislu, da takšni indici, ki jih zberejo nacionalni organi, nikoli samodejno in neizogibno ne potrjujejo zlorabe zakonske zveze, katere pristnost se preučuje. Vedno je potrebna obširna in nepristranska presoja vseh elementov, tako v podporo prvotnemu sumu zlorabe kot zoper njega.

Dejansko se lahko nacionalni organi pri obravnavanju zlorab na terenu srečajo z netipičnimi, vendar pravimi pari, za katere razmerja se na prvi pogled zdi, da imajo številne značilnosti navidezno sklenjene zakonske zveze. Zato priročnik opisuje „**dvostopenjski mehanizem**“, ki ga je treba uporabljati tako, da se čim bolj zmanjša nevarnost napačnih pozitivnih identifikacij *(na primer če zakonca nimata skupnega gospodinjstva ali je eden od zakoncev v preteklosti kršil zakonodajo o priseljevanju)*.

Ta „dvostopenjski mehanizem“ pomeni, prvič, **strogo uporabo načela, da je prosto gibanje temeljno pravilo, ki se lahko omeji le v posameznih primerih, kadar je to upravičeno zaradi zlorabe**. Drugič, dvostopenjski mehanizem pomeni, da se nacionalni organi, ki preiskujejo zlorabo, načeloma ne bi smeli osredotočiti predvsem na indice o zlorabi, ki podpirajo njihove prvotne pomisleke v zvezi z zadevno zakonsko zvezo. Nasprotno, **najprej bi morali upoštevati „indice, da zlorabe ni“** *(kot so dejstvo, da sta osebi v dolgoletnem razmerju, da sta skupaj prevzeli veliko in dolgoročno pravno ali finančno obveznost oziroma da si delita starševsko odgovornost)*, tj. indice, ki bi podpirali ugotovitev, da je par pravi in uživa pravico do prostega gibanja in prebivanja. Samo če preučitev „indicev, da zlorabe ni“ ni potrdila pristnosti zakonske zveze, ki je predmet preiskave, bi organi nadalje preverili obstoj „indicev o zlorabi“.

Indici o možni zlorabi, povezani z nekaterimi vedenjskimi lastnostmi, ki so precej verjetnejše pri parih kršiteljih, kot pa pri pravih parih, so razdeljeni na več skupin, ki ustrezajo stopnjam, neločljivo povezanim z „življenjskim ciklom“ navidezno sklenjenih zakonskih zvez. Primeri takih indicev so predstavljeni v nadaljevanju kot ponazoritev:

Če se bodoča zakonca še nista srečala: v primerjavi z *dobrovernimi državljani tretjih držav* je za kršitelja verjetneje: da sta se pred tem nezakonito preselila v državo EU ali da v njej trenutno nezakonito prebivata; da sta pred tem že navidezno sklenila več zakonskih zvez ali zagrešila druge oblike zlorabe in goljufije; v primerjavi z *dobrovernimi državljani EU* je za kršitelja verjetneje, da sta v slabem finančnem položaju *(sta na primer močno zadolžena)*.

V času pred sklenitvijo zakonske zveze: v primerjavi s pravimi pari je za kršitelja verjetneje: da se pred sklenitvijo zakonske zveze še nista osebno srečala; da ne govorita skupnega jezika, ki ga oba razumeta *(in ni dokazov, da si prizadevata za oblikovanje skupne podlage za sporazumevanje)*.

¹³ [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31997Y1216\(01\):EN:HTML](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31997Y1216(01):EN:HTML)

Ko se bodoča zakonca pripravljata na poročni obred: v primerjavi s pravimi pari je za kršitelja verjetneje: da uporabita kraj poroke, ki je znan po zlorabah instituta sklenitve zakonske zveze ali ki ima možne povezave z organiziranim kriminalom; da izročita denarni znesek ali darila z namenom sklenitve zakonske zveze (*razen če so denarni znesek ali darila dani v obliki dote v kulturah, kjer je to splošna praksa*); da so v predloženih dokumentih neskladja, ki vzbujajo pomisleke, da so dokumenti ponarejeni ali da je v njih naveden lažen naslov.

Če po sklenitvi zakonske zveze zakonec iz tretje države zaprosi za vstopni vizum ali dovoljenje za prebivanje: v primerjavi s pravimi pari je za kršitelja verjetneje: da drug o drugem dajeta nasprotujoče si ali napačne informacije o bistvenih osebnih zadevah (*ime, datum rojstva ali starost, državljanstvo, najožji družinski člani, morebitne predhodno sklenjene zakonske zveze, izobrazba, poklic*); da navedeta lažen naslov; da zakonski partner iz tretje države živi skupaj z nekom drugim.

Če so bili paru izdani dokumenti za vstop ali prebivanje in če živi v državi članici gostiteljici: v primerjavi s pravimi pari je za kršitelja verjetneje: da opustita skupno zakonsko življenje ali še naprej živita ločeno tudi po sklenitvi zakonske zveze brez prepričljivega razloga (*na primer zaradi dela, otrok iz predhodnih razmerij, ki živijo v tujini*); da eden od zakoncev živi z nekom drugim.

Če sta zakonca začela postopek za uradno razvezo njune zakonske zveze: v primerjavi s pravimi pari je za kršitelja verjetneje, da se bosta razvezala kmalu po tem, ko je zakonec iz tretje države pridobil neodvisno pravico do prebivanja ali državljanstvo države EU gostiteljice.

4.2 *Preiskovanje primerov navidezne sklenitve zakonske zveze*

Ta priročnik predstavlja glavna orodja, ki jih nacionalni organi uporabljajo za preiskovanje primerov navidezne sklenitve zakonske zveze, zlasti sočasne razgovore ali vprašalnike, preverjanja dokumentov in ozadja, inšpekcijske preglede, ki so jih izvedli organi odkrivanja, preiskovanja in pregona, organi za priseljevanje ali drugi pristojni organi, ter preglede na lokalni ravni, s katerimi se preveri, ali par živi skupaj in skupaj upravlja svoje gospodinjstvo. V zvezi s tem opozarja na pomen spoštovanja pravic oseb do zasebnega življenja in veljavnih jamstev ter izpostavlja splošne prakse, ki so jih razvili nacionalni organi, da bi čim bolj povečali učinkovitost teh orodij.

4.3 *Čezmejno sodelovanje v boju proti navideznemu sklepanju zakonskih zvez*

Priročnik opisuje, kako je mogoče učinkovito odkrivanje, preiskovanje in pregon navidezno sklenjenih zakonskih zvez olajšati z uporabo čezmejnega sodelovanja. Podrobno opredeljuje zlasti pomoč, ki jo lahko nacionalnim organom nudi Europol (kadar so združbe organiziranega kriminala vpletene v trgovino z ljudmi) in Eurojust (zlasti kar zadeva preiskovanje ali pregon določenih dejanj in usklajevanje med nacionalnimi organi). Poleg tega so v priročniku predstavljeni načini, kako lahko Europol in Eurojust pomagata državam članicam pri vzpostavitvi skupnih preiskovalnih enot, in primeri, v katerih se lahko te skupine izkažejo za primerno in uporabno orodje.

4.4 *Vloge različnih nacionalnih organov*

V zadnjem poglavju priročnik opredeljuje različne organe na nacionalni ravni, ki lahko sodelujejo v boju proti navideznemu sklepanju zakonskih zvez in poudarja zlasti potrebo po celostnih politikah, ki obravnavajo take poroke in določajo vloge različnih nacionalnih akterjev. Države članice bi morale glede na svoje potrebe razmisliti o tem, kako bi bilo mogoče najbolje uskladiti delo vseh ključnih zainteresiranih strani, na primer z vzpostavitvijo osrednjega usklajevalnega organa ali kontaktnih točk v vsaki od pristojnih služb.